

Informační konzerva

Díky neposednému a neúnavnému duchu Svatopluka Klimeše vznikla pěkná varianta známých krabičkových projektů, ať už připomeneme krabičky bratří Hůlových v Kostelci nebo Minisalon Josky Skalníka v Nové síni v Praze. Dalo by se ovšem i říci: proč další krabičky - odpověď asi dává především bohatá účast a mnoho pěkných nápadů. Inteligentní omezení mívá, jak známo, dobrou motivační sílu, navíc se podniky, v nichž se angažuje poměrně velká skupina lidí, těší vždy čas od času velké oblibě, neboť dávají příležitost demonstrovat odlišnost ve stejném. Srovnávání je pak stejně přitažlivé pro tvůrce i diváky, významná je jistě i herní poloha celé výstavy, kterou ostatně Svatoplukovy akce nikdy nepostrádají. Přesto bych ráda upozornila na několik momentů, které mají podle mého názoru jistou závažnost a ve variacích na dané téma se dokonce znásobují. Nápad vtlačit informaci, tedy nějaké sdělení či nějaký objem významů do krabičky od sardinek zahrnuje několik rovin. Především **civilizační**: řada zúčastněných se soustředila na typ informační konzervy, kterou lze nějakým způsobem otevřít a podle jistého kódu použít. Informační konzervou ve smyslu "stlačené informace" je tedy i kniha, disketa, gramofonová deska či jiný výtvar tohoto druhu. Trs metaforických významů zde na mnoha místech přišel ke slovu, např. v užití motivu otevření knihy, diskety či počítačového systému, ale také jako únik informací s dalšími rovinami významu (někde se např. informace z konzervy přímo derou), nebo jako zratení informací ve směsi novinových útržků atd. Další skupiny krabiček by se daly ještě v tomto plánu rozdělit na ty, které si pohrály spíše s informací (stlačená, genetická) nebo s konzervou (pokladnice, trezor, loďka ap.). Další, asi nejvýznamnější, je rovina **archetypu**. G. Bachelard ve své *Poetice prostoru* řadí krabičky k oněm fenoménům intimity, které člověk potřebuje ke svému ukrytí, ochraně, pobývání v bezpečí a rezervuje pro ně kategorii tajemství. Princip otevření a zavření, uvnitř a venku, ukrytí a odkrytí, na krabičce od sardinek tak dynamicky vyjádřený stočeným víčkem, na mnoha místech prokazuje pozoruhodnou výtvarnou účinnost. Možná i v tomto momentu tkvěla neobyčejná přitažlivost námětu, jež tak přesahuje např. kompoziční problém daný pouhým formátem. A dokonce i tam, kde převažuje pojetí konzervy jako estetického objektu s celou škálou tvarových transformací a významových variací ryby, plechovky, moře, vody, sítě, atd., tento hlubinný význam zcela nemizí. Vzácnými variacemi jsou motivy růstu, vyrůstání věcí z krabičky, upomínající nepochybně na laboratorní misky, ale také motiv niky, metafory existenční bubliny, kterou si člověk kolem sebe vytváří, rakev nevyjímaje (tento motiv se zde častěji také několikrát ozval). Zajímavé ovšem je, jak málo, až na náznaky, zasáhly do hry s konzervami významy **ekokulturní**. Otevřená a vyprázdněná konzerva je odpad, jímž civilizace dusí kulturu. Moderní umění na tuto okolnost už mnohokrát reagovalo, dokonce prvoplánově využíváním odpadu jako materiálu tvoření. I tento význam je zde jistě latentně přítomen a mnoho plechovek se zhodnotilo v estetickém objektu. Není však prvořadý. Až na výjimky uviděli všichni konzervu jako víceméně krásný, uměnotvorný předmět. Krabička od sardinek (či s konečkonců i s nimi) je skutečně krásný předmět a záleží pouze na nás, nakolik jej necháme pomnožit, aby přestal být krásný. Ovládání vlastních civilizačních výtvarů, schopnost hrát si s nimi a ocenit jejich smysl pro člověka, je jistě neposledním a veskrze optimistickým mementem této vtipné výstavy. Je jistě načase pochopit civilizaci jako šanci a nikoli jako odsouzení či prokletí.